

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ Й АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПОДАТКУВАННЯ

Пеньковський С. В.
Перчук О. В.
Яценко І. М.

Предметом дослідження є висвітлення особливостей обліку й аналізу оплати праці та її оподаткування з метою виявлення проблем здійснення та обґрунтування принципів, напрямів та засобів удосконалення організації цієї діяльності.

Метою статті є визначення принципів організації обліку, аналізу та оподаткування оплати праці на підприємствах для підвищення її стимулюючої ролі для працівників як основи їх добробуту, особистісного росту й відтворення в цілому, і для підприємців як важливого складника відтворення підприємницької діяльності, соціальної відповідальності й інших видів бізнесу.

Методологічною основою статті є методи й підходи економічної, інституціональної та теорії стійкого розвитку. Зокрема: монографічний, історичний, статистико-економічний, бухгалтерського обліку.

Результати статті. Встановлено, що облік оплати праці та її оподаткування ведеться за аналітичними та синтетичними рахунками у відповідності до результату є основою для здійснення аналізу ефективності використання трудових ресурсів й продуктивності праці у т.ч. на основі порівняння витрат і прибутків щодо працівників. Обґрунтовано принципи щодо організації обліку, аналізу та оподаткування оплати праці та її удосконалення, а саме відповідності економічним законам; закономірностям розвитку й динаміці виробництва; забезпеченню процесів відтворення; інноваційності; системності.

Галузь застосування результатів. Основні положення статті можуть бути впроваджені у діяльність підприємств і організацій; окремих підприємців; закладів вищої освіти економічного профілю.

Висновки. У перспективі поліпшення стану розрахунків з оплати праці, її обліку, аналізу та оподаткування має спиратися на теоретичні й практичні заходи та управлінські рішення відповідно до визначених принципів їх організації. Серед них першочергове значення мають організаційно-економічні заходи. Вони стосуються внесення змін (за необхідності) до Положення про оплату праці підприємств, які б, з одного боку, гарантували дотримання рівня мінімальної заробітної плати, а з іншого – забезпечували безпосередній зв'язок нормативів розцінок оплати праці з обсягами виробництва відповідних видів продукції та проведення тих або інших робіт, надання послуг. Також необхідно проводити постійний оперативний контроль за дотриманням оптимальної динаміки продуктивності праці та заробітної плати, вчасністю виплат заробітної плати й нарахованих податків до бюджету. Це матиме позитивний вплив на зменшення витрат по статті «Витрати на оплату праці» у собівартості одиниці окремих видів продукції отже, й на підвищення рівня її ринкової конкурентоспроможності та прибутковості. Важливо здійснювати оплату праці керівників і спеціалістів підприємств за посадовими окладами, але з урахуванням досягнення кінцевих результатів діяльності.

Ключові слова: облік, аналіз, оподаткування, оплата праці, підприємства, ефективність, продуктивність, фонди, організація, принципи, управління, удосконалення.

PRINCIPLES OF THE ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND ANALYSIS OF CALCULATIONS FOR THE PAYMENT OF LABOR AND ITS TAXATION

Penkovsky Serhiy,
Perchuk Oksana,
Yatsenko Ihor

The subject of the study is to highlight the peculiarities of accounting and analysis of labor remuneration and its taxation in order to identify the problems of implementation and justification of the principles, directions and means of improving the organization of this activity.

The purpose of the article is to determine the principles of organization of accounting, analysis and taxation of wages at enterprises in order to increase its stimulating role for employees as the basis of their well-being, personal growth and reproduction in general, and for entrepreneurs as an important component of reproduction of entrepreneurial activity, social responsibility and other types of business.

The methodological basis of the article is the methods and approaches of economic, institutional and theory of sustainable development. In particular: monographic, historical, statistical and economic, accounting.

Results of the article. It has been established that the accounting of labor remuneration and its taxation is carried out according to analytical and synthetic accounts in accordance with the results, which are the basis for the analysis of the efficiency of the use of labor resources and labor productivity, including based on a comparison of costs and profits with respect to employees. The principles regarding the organization of accounting, analysis and taxation of labor remuneration and its improvement are substantiated, namely compliance with economic laws; patterns of development and dynamics of production; ensuring reproduction processes; innovativeness; systematicity.

Field of application of results. The main provisions of the article can be implemented in the activities of enterprises and organizations; individual entrepreneurs; institutions of higher education of an economic profile.

Conclusions. *In the perspective of improving the state of calculation of wages, its accounting, analysis and taxation, it should be based on theoretical and practical measures and management decisions in accordance with the defined principles of their organization. Organizational and economic measures are of primary importance among them. They relate to the introduction of changes (if necessary) to the Regulation on the remuneration of enterprises, which would, on the one hand, guarantee compliance with the minimum wage level, and on the other hand, ensure the direct connection of the norms of wage rates with the production volumes of the relevant types of products and certain works, provision of services. It is also necessary to carry out constant operational control over compliance with the optimal dynamics of labor productivity and wages, timely payments of wages and accrued taxes to the budget. This will have a positive effect on the reduction of costs under the item «Labor costs» in the cost price of a unit of certain types of products, therefore, and on increasing the level of its market competitiveness and profitability. It is important to pay managers and specialists of enterprises according to official salaries, but taking into account the achievement of the final results of the activity.*

Key words: accounting, analysis, taxation, remuneration, enterprises, efficiency, productivity, funds, organization, principles, management, improvement.

JEL Classification: J30, J41, J43, L14, Q12, E24

Постановка проблеми. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів, продуктивності праці на підприємствах необхідно розглядати в тісному взаємозв'язку з оплатою праці, її обліком та оподаткуванням. Зі зростанням продуктивності праці створюються реальні передумови підвищення її оплати і навпаки – підвищення оплати праці є важливим стимулом та основним мотивом для працівників працювати продуктивно.

При цьому кошти на оплату праці потрібно використовувати таким чином, щоб темпи зростання продуктивності праці випереджали темпи зростання її оплати. Тільки за таких умов створюються реальні можливості для нарощування темпів розширеного відтворення, зростання прибутків та податкових відрахувань до бюджету. Тому встановлення особливостей та визначення напрямів удосконалення обліку, аналізу й оподаткування оплати праці є актуальним, теоретично та практично значимим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання коштів на оплату праці на кожному підприємстві має важливе значення для результатів господарювання та конкурентоспроможності. Тому всебічні питання її обліку, аналізу та оподаткування були і залишаються предметом досліджень багатьох науковців – Брич В. Я., Глухової С. В., Демченко М. М., Засипко К. О., Зотової А. А., Іванчук Н. В., Ігнатенко М. М., Коваль С. В., Ланченко Є. О., Мармоль Л. О., Романюк І. А., Соболевої І. В., Сьомченко В. В., Чепак А. В. та ін. Вони направлені на здійснення аналітичного й синтетичного обліку та систематичного контролю за використанням фонду оплати праці, виявлення можливостей економії коштів за рахунок зростання продуктивності праці та зниження трудомісткості продукції. Проте комплексні дослідження вказаних проблем вимагають поглиблених досліджень, особливо стосовно принципів удосконалення здійснення обліку, аналізу, оподаткування.

Метою статті є визначення принципів організації обліку, аналізу та оподаткування оплати праці на підприємствах для підвищення її стимулюючої ролі для працівників як основи їх добробуту, особистісного росту й відтворення в цілому, і для підприємців як важливого складника відтворення підприємницької діяльності, соціальної відповідальності й інших видів бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Облік оплати праці та оподаткування здійснюються з допомогою аналітичних та синтетичних рахунків. Він забезпечує їх послідовне та системне відображення та є інформаційною основою для послідовного аналізу та удосконалення організації на перспективу. Комплексний аналіз витрат на оплату праці охоплює [1, с. 10] визначення економії чи перевитрат фонду оплати праці підприємства; оцінку використання кошторису з оплати праці; виявлення факторів та розміру їх впливу на економію чи перевитрату коштів з оплати праці; обґрунтування планових змін витрат на оплату праці; розробку заходів для усунення причин перевитрат коштів з оплати праці.

Основними завданнями аналізу виплат працівникам є [2] є: з'ясування забезпеченості підприємства, окремих підрозділів працівниками з необхідною освітою, кваліфікацією; вивчення ефективності витрат підприємства на підвищення фаховості працівників; дослідження плинності кадрів; оцінка використання трудових ресурсів і робочого часу у процесі виробництва; вивчення ефективності використання коштів на оплату праці; виявлення резервів ефективнішого використання трудових ресурсів.

В аналізі оплати праці виділяють такі напрями досліджень [3, с. 124]: аналіз організації оплати праці; аналіз фонду оплати праці; аналіз середньої заробітної плати; пошук резервів підвищення стимулюючої ролі оплати праці. Сума коштів, яка потрібна для оплати праці, називається фондом оплати праці. Він широко використовується у господарській практиці, статистичній звітності, економічному аналізі, охоплюючи основну та додаткову заробітну плату й інші заохочувальні та компенсаційні витрати, крім тих, які у законодавчо встановленому порядку до фонду оплати праці не входять. Наприклад, це допомога з тимчасової непрацездатності, вихідна допомога та деякі інші.

Аналіз використання фонду оплати праці починається з оцінки зміни його обсягу. Зіставляючи фактично нараховану заробітну плату з плановою за місяць, квартал, наростаючим підсумком з початку року, за рік у цілому по підприємству, за категоріями і групами персоналу, а також за підрозділами, визначають економію чи перевитрату коштів на оплату праці. Необхідно з'ясувати стимулююче значення премій. Їх виплати є обґрунтованими, якщо вони стимулюють кожного працівника і колектив у цілому на досягнення високих

результатів виробництва, забезпечуючи підвищення середньої заробітної плати за одночасного зниження собівартості продукції [4-7].

Економічний аналіз виплат працівникам, який здійснюється на підприємстві, повинен мати обґрунтовану інформаційну базу. Головним джерелом для аналізу виплат є облікова інформація. Вона є значною за обсягом та найбільш деталізованою. Основними складовими бухгалтерської інформації є первинні документи, обороти по рахунках, дані з облікових реєстрів, фінансової та статистичної звітності. Під час проведення економічного аналізу виплат працівникам використовуються наступні прийоми:

1. Розрахунково-аналітичні (прийом порівняння; абсолютні, відносні та середні величини; ряди динаміки; індексний метод; групування; балансове узагальнення; прийоми графічного та табличного відображення даних).

2. Евристичні (анкетування та інтерв'ю при аналізі ефективності використання, а саме для визначення рівня вмотивованості працівників та інші евристичні методи для прогнозування оптимальних заходів з підвищення ефективності).

3. Економіко-математичні.

4. Специфічні методи аналізу виплат працівникам (поведінкові фінанси й поведінкова економіка; відповідні закони та закономірності психології й ділового спілкування; психологічний клімат у колективі).

Економічний аналіз виплат працівникам доцільно проводити у певній послідовності [8, с. 132]. На першому етапі аналізується забезпеченість трудовими ресурсами, визначається освітній рівень персоналу, кількість лікарняних, підвищення кваліфікації та відповідні витрати. Структура витрат залежить від специфіки робіт, кваліфікації працівників, оснащення робочих місць. Підвищення будь-якого виду витрат в ідеалі направлене на підвищення ефективності виробництва та якості продукції. Однак у практиці господарювання це не завжди втілюється. Через сукупний вплив інших факторів, особливо невизначеності, витрати часто бувають неефективними.

Збільшення витрат на навчання свідчить про те, що на підприємстві працюють досвідчені працівники і підвищують свою кваліфікацію відповідно до потреб виробництва. Також обов'язковим є розрахунок структури та динаміки соціальних витрат. Різке зростання понесених підприємством соціальних витрат свідчить про доволі активну соціальну політику. На відміну від інших видів витрат, зростання соціальних витрат є позитивним для підприємства, оскільки свідчить про високий рівень соціальної захищеності його працівників, їх добробут, хоча певним чином негативно відбивається на фінансовому результаті підприємства. Соціальні витрати є своєрідним стимулом та сприяють підвищенню продуктивності праці, зменшенню плинності кадрів та ін.

Другим етапом є оцінка ефективності використання людського потенціалу, що є сучасним аналітичним напрямом разом із аналізом трудового потенціалу [9-12]. Проведення економічного аналізу людського капіталу зумовлено наступними причинами: людський капітал потребує реальних витрат на створення та розвиток (витрати на навчання, медичне обслуговування, створення умов для реалізації людських здібностей); продукт праці людини збільшує національне багатство на макrorівні і прибуток підприємства на макrorівні людський капітал виступає як ресурс збільшення вартості підприємства.

Третій етап – аналіз витрат на оплату праці. Оцінку ефективності використання трудового потенціалу, збільшення продуктивності праці вивчають одночасно з витратами на оплату праці. Зростання виробітку працівників передбачає підвищення їх заробітної плати. Однак кошти на оплату праці потрібно використовувати так, щоб темпи підвищення продуктивності праці випереджали темпи зростання її оплати. Тільки за такої умови створюються реальні можливості для нарощування темпів розширеного виробництва.

Також нарахування та аналіз оплати праці на підприємствах здійснюється із застосуванням таких систем: відрядна (пряма відрядна, акордна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна); погодинна (проста погодинна, погодинно-преміальна); за посадовими окладами; відрядно-преміальна система оплати праці. Ефективна організація оплати праці передбачає [13, с. 85]: визначення форм і систем оплати праці працівників підприємства; розроблення критеріїв і визначення розмірів доплат за окремі досягнення робітників і спеціалістів розроблення системи посадових окладів керівників і спеціалістів; вибір бази і системи преміювання співробітників.

Під час організації обліку, аналізу й оподаткування оплати праці необхідно спиратися на такі основні принципи:

- принцип оплати за витратами та результатами, який впливає з необхідності відшкодування витрат на відтворення робочої сили та закону визнання цінностей;
- принцип підвищення рівня оплати праці на основі зростання ефективності діяльності, що впливає з закону неухильного зростання продуктивності праці та закону зростання потреб;
- принцип випереджаючого зростання продуктивності праці щодо приросту середньої заробітної плати, що впливає з необхідності нагромадження коштів та розширення сфери впливу на ринок;
- принцип інноваційності як впровадження інновацій в організацію та адміністрування обліку, аналізу й оподаткування оплати праці, а також прийняття управлінських рішень щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств та їх стійкого розвитку на перспективу;
- принцип системності, послідовності та відповідності національним і міжнародним стандартам.

Для того, щоб визначити ефективність використання трудових ресурсів, необхідно оцінити ефективність використання коштів на оплату праці. Для цього необхідно розрахувати співвідношення обсягу виробництва, чистого доходу, валового або чистого прибутку до фонду оплати праці; вивчити динаміку цих показників; визначити вплив факторів на зміну кожного показника.

На підставі результатів проведеного дослідження приймаються відповідні управлінські рішення щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів, продуктивності праці [14-17]. У процесі аналізу розрахунків з оплати праці необхідно вивчити виконання плану заходів для зниження трудомісткості продукції, вчасність перегляду норм виробітку і розцінок, правильність оплати за тарифами, правильність нарахування доплат за стаж роботи, надурочні години, час простою з вини підприємства тощо.

Висновки. У перспективі поліпшення стану розрахунків з оплати праці, її обліку, аналізу та оподаткування має спиратися на теоретичні й практичні заходи та управлінські рішення відповідно до визначених принципів їх організації. Серед них першочергове значення мають організаційно-економічні заходи. Вони стосуються внесення змін (за необхідності) до Положення про оплату праці підприємств, які б, з одного боку, гарантували дотримання рівня мінімальної заробітної плати, а з іншого – забезпечували безпосередній зв'язок нормативів розцінок оплати праці з обсягами виробництва відповідних видів продукції та проведення тих або інших робіт, надання послуг.

Також необхідно проводити постійний оперативний контроль за дотриманням оптимальної динаміки продуктивності праці та заробітної плати, вчасністю виплат заробітної плати й нарахованих податків до бюджету. Це матиме позитивний вплив на зменшення витрат по статті «Витрати на оплату праці» у собівартості одиниці окремих видів продукції отже, й на підвищення рівня її ринкової конкурентоспроможності та прибутковості. Важливо здійснювати оплату праці керівників і спеціалістів підприємств за посадовими окладами, але з урахуванням досягнення кінцевих результатів діяльності.

У комплексі організаційно-економічних заходів, згідно принципу інноваційності в організації обліку, аналізу та оподаткування, важливе значення має удосконалення автоматизованих робочих місць працівників бухгалтерії; постійне оновлення програмного забезпечення розрахунків та обліку, а також фінансової звітності та аналізу; підвищення кваліфікації обліковців, аналітиків, управлінців.

Список використаних джерел

1. Брич В. Я. Девелопментизаційні особливості ринку праці в умовах глобалізації. *Економічний аналіз. Тернопільський національний економічний університет*. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка». 2016. № 1. с. 7-13.
2. Ігнатенко М. М., Леваєва Л. Ю., Романюк І. А. Інформаційне забезпечення організаційно-економічних пріоритетів розвитку фермерських господарств і сільськогосподарських підприємств. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7854>
3. Сьомченко В. В., Засипко К. О. Заробітна плата як соціально-економічна категорія. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2016. №1 (29). С. 121-126.
4. Коваль С. В. Організаційно-економічні засади розвитку та вдосконалення структури ринку плодоовочевої продукції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 7. Ч. 2. С. 93–96.
5. Демченко М. М. Облік та оподаткування виплат працівникам підприємства у контексті законодавчих змін. *Молодий вчений*. 2016. № 2 (29). С. 31-37.
6. Ігнатенко М. М. Теоретичні засади та практичні напрями формування корпоративної соціальної відповідальності аграрних і харчових підприємств. *Економіка АПК*. 2015. № 1. С. 78-83.
7. Мармуть Л. О., Радєва М. М. Механізм формування диверсифікаційної політики підприємства в умовах трансформаційної економіки. Київ: ННЦ ІАЕ, 2006. 198 с.
8. Іванчук Н. В. Оподаткування фонду оплати праці у високорозвинених країнах світу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка»*. 2017. №4(32). С. 129-134.
9. Ігнатенко М. М. Управління органічним виробництвом аграрних підприємств на засадах здійснення соціальної відповідальності. *Економіка і фінанси*. 2015. № 12. С. 4-11.
10. Ланченко Є. О. Колективно-договірне регулювання соціально-трудових відносин у аграрному секторі економіки: стан і напрями удосконалення. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 3 (34). С. 148-160.
11. Мармуть Л. О., Гальцова О. Л. Ефективність підприємницької діяльності фермерських господарств: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2006. 204 с.
12. Глухова С. В., Зотова А. А. Підходи до сутності заробітної плати. *Молодий вчений. Економічні науки*. 2016. № 12.1 (40). С. 698-701.
13. Мандич О. В., Науменко І. В., Романюк І. А. Формування політики товаророзподілу в інтегрованих структурах. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 4. С. 83-87.
14. Ігнатенко М. Здійснення автоматизації бухгалтерського обліку аграрних підприємств на засадах впровадження нових програмних продуктів і моделей. *Аграрна економіка*. 2019. № 42. URL: <https://economics-bulletin.com/index.php/journal/article/view/555/580>
15. Соболева І. В., Чепак А. В. Організація обліку заробітної плати та відповідних утримань та нарахувань у сучасних умовах розвитку економіки України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. №5 (05). С. 341-344.
16. Sarapina O., Sakun A., Prystemskiy O., Iarova L., Marmul L. Improving the Methodology of Financial and Accounting Support for Business Activities. *International Journal of Management*, 11 (6), 2020, pp. 838-846.
17. Хорунжак Н. Формалізація моделі мотивації працівників і оцінки її ефективності. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. № 1. С. 85-97.

References

1. Brych, V. Ya. (2016). *Developmentyatsiyni osoblyvosti rynku pratsi v umovakh hlobalizatsiyi* [Developmental features of the labor market in conditions of globalization]. *Ekonomichnyy analiz. Ternopil's'kyy natsional'nyy ekonomichnyy universytet. Ternopil': Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu «Ekonomichna dumka»*, 1, 7-13.
2. Ihnatenko, M. M., Levayeva, L. Yu., Romaniuk, I. A. (2020). *Informatsiyne zabezpechennya orhanizatsiyno-ekonomichnykh priorytetiv rozvytku fermers'kykh hospodarstv i sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv* [Information provision of organizational and economic priorities for the development of farms and agricultural enterprises]. *Efektivna ekonomika*, 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7854>
3. S'omchenko, V. V., Zasytko, K. O. (2016). *Zarobitna plata yak sotsial'no-ekonomichna katehoriya* [Salary as a socio-economic category]. *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky*, 1 (29), 121-126.
4. Koval', S. V. (2016). *Orhanizatsiyno-ekonomichni zasady rozvytku ta vdoskonalennya struktury rynku plodoovochevoyi produktsiyi* [Organizational and economic principles of development and improvement of the market structure of fruit and vegetable products]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, 7, 2, 93-96.
5. Demchenko, M. M. (2016). *Oblik ta opodatkovannya vyplat pratsivnykam pidpryyemstva u konteksti zakonodavchyykh zmin* [Accounting and taxation of payments to employees of the enterprise in the context of legislative changes]. *Molodyy vchenyy*, 2 (29), 31-37.
6. Ihnatenko, M. M. (2015). *Teoretychni zasady ta praktychni napryamy formuvannya korporativnoyi sotsial'noyi vidpovidal'nosti ahrarnykh i kharchovykh pidpryyemstv* [Theoretical principles and practical directions of formation of corporate social responsibility of agricultural and food enterprises]. *Ekonomika APK*, 1, 78-83.
7. Marmul', L. O., Radyeva, M. M. (2006). *Mekhanizm formuvannya dyversyfikatsiynoyi polityky pidpryyemstva v umovakh transformatsiynoyi ekonomiky* [The mechanism of formation of the company's diversification policy in the conditions of the transformational economy]. Kyiv : NNTS IAE.
8. Ivanchuk, N. V. (2017). *Opodatkovannya fondu oplyaty pratsi u vysokorozvynenykh krayinakh svitu* [Taxation of the wage fund in highly developed countries of the world]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya», seriya «Ekonomika»*, 4(32), 129-134.
9. Ihnatenko, M. M. (2015). *Upravlinnya orhanichnym vyrobnytstvom ahrarnykh pidpryyemstv na zasadakh zdiysnennya sotsial'noyi vidpovidal'nosti* [Management of organic production of agricultural enterprises on the basis of social responsibility]. *Ekonomika i finansy*, 12, 4-11.
10. Lanchenko, Ye. O. (2018). *Kolektyvno-dohovirne rehulyuvannya sotsial'no-trudovykh vidnosyn u ahrarnomu sektori ekonomiky: stan i napryamy udoskonalennya* [Collective contractual regulation of social and labor relations in the agrarian sector of the economy: state and directions for improvement]. *Demohrafiya ta sotsial'na ekonomika*, 3 (34), 148-160.
11. Marmul', L. O., Hal'tsova, O. L. (2006). *Efektivnist' pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti fermers'kykh hospodarstv* [Effectiveness of entrepreneurial activity of farms]. Kyiv: NNTS IAE.
12. Hlukhova, S. V., Zotova, A. A. (2016). *Pidkhody do sutnosti zarobitnoyi platy* [Approaches to the essence of wages]. *Molodyy vchenyy. Ekonomichni nauky*, 12.1 (40), 698-701.
13. Mandych, O. V., Naumenko, I. V., Romaniuk, I. A. (2019). *Formuvannya polityky tovarorozpodilu v integrovanykh strukturakh* [Formation of the policy of product distribution in integrated structures]. *Aktual'ni problemy innovatsiynoyi ekonomiky*, 4, 83-87.
14. Ihnatenko, M. (2019). *Zdiysnennya avtomatyzatsiyi bukhholders'koho obliku ahrarnykh pidpryyemstv na zasadakh vprovadzhennya novykh prohramnykh produktiv i modeley* [Implementation of accounting automation of agricultural enterprises based on the introduction of new software products and models]. *Ahrarna ekonomika*, 42. URL: <https://economic-bulletin.com/index.php/journal/article/view/555/580>
15. Soboleva, I. V., Chepak, A. V. (2016). *Orhanizatsiya obliku zarobitnoyi platy ta vidpovidnykh utryman' ta narakhuvan' u suchasnykh umovakh rozvytku ekonomiky Ukrayiny* [Organization of accounting of wages and corresponding deductions and accruals in modern conditions of development of the economy of Ukraine]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya*, 5 (05), 341-344.
16. Sarapina, O., Sakun, A., Prystemskiy, O., Iarova, L., Marmul', L. (2020). *Improving the Methodology of Financial and Accounting Support for Business Activities*. *International Journal of Management*, 11 (6), 838-846.
17. Khorunzhak, N. (2018). *Formalizatsiya modeli motyvatsiyi pratsivnykiv i otsinky yiyi efektyvnosti* [Formalization of the employee motivation model and evaluation of its effectiveness]. *Visnyk Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu*, 1, 85-97.

ДАНІ ПРО АВТОРІВ

Пеньковський Сергій Валентинович, аспірант кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління
 Університет Григорія Сковороди в Переяславі
 вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, 08401, Україна
 e-mail: kaf.obliky@ukr.net

Перчук Оксана Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління
 Університет Григорія Сковороди в Переяславі

вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, 08401, Україна
 e-mail: oksi011279@gmail.com
 ORCID ID: 0000-0002-6484-7011
Яценко Ігор Миколайович, аспірант кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління
 Університет Григорія Сковороди в Переяславі
 вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, 08401, Україна
 e-mail: kaf.obliky@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHORS

Penkovsky Serhiy, graduate student of the Department of Account, Taxation and Business management
 Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav
 Str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav, 08401, Ukraine
 e-mail: kaf.obliky@ukr.net

Perchuk Oksana, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Account, Taxation and Business management
 Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav
 Str. Sukhomlinskoho, 30, Pereyaslav, 08401, Ukraine
 e-mail: oksi011279@gmail.com

Yatsenko Ihor, graduate student of the Department of Account, Taxation and Business management
 Hryhoriy Skovoroda University in Pereyaslav
 Str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav, 08401, Ukraine
 e-mail: kaf.obliky@ukr.net

УДК 338.48+339.138

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-55-70-76>

РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКЛАМНИХ КАМПАНІЙ У ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Романюк І. А.
 Кучеренко С. Ю.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти управління маркетинговими комунікаціями, у т.ч. організація рекламних кампаній у сфері туристичних підприємств.

Метою роботи є обґрунтування шляхів удосконалення управління маркетинговими комунікаціями туристичних підприємств через організацію PR-діяльності та рекламних кампаній.

Методологічною основою статті є теоретичні положення економіки підприємств, сукупність загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, у т.ч.: системного підходу, монографічний, статистико-економічний, аналізу та синтезу економічної інформації.

Результати роботи. Визначено, що управління маркетинговими комунікаціями є важливим складником діяльності туристичних підприємств. Його елементами є рекламні кампанії та засоби PR-менеджменту. Тому розробка структури, бюджету; визначення інструментів та локацій здійснення; вибір цільових аудиторій; оцінка результатів є важливими напрямками удосконалення управління. Правильна розробка рекламної кампанії для туристичних підприємств є важливим напрямком удосконалення управління їх діяльністю. Вона означає встановлення її пріоритетних цілей; розробку рекламного бюджету, переліку рекламних засобів; визначення найбільш ефективного місця та часу розміщення рекламних повідомлень; моніторинг і контроль результатів; коригування методів та інструментів управління за необхідності.

Галузь застосування результатів. Результати можуть бути використані туристичними підприємствами, територіальними громадами, регіональними та державними органами влади, громадськими організаціями, окремими підприємцями й активістами, закладами вищої освіти, науковими установами.

Висновки. Важливою частиною маркетингових комунікацій туристичних підприємств та управління ними є рекламні кампанії та інші засоби PR-діяльності. Рекламна кампанія дозволяє контролювати просування туристичних послуг, вносити корективи у реалізаційну діяльність, створювати та закріплювати у споживачів стійке розуміння переваг послуг саме цієї туристичної фірми. Важливо підкреслити, що, як показує досвід рекламних кампаній провідних туристичних фірм світу, реклама має враховувати особливості країни, регіону, соціальне та політичне становище у суспільстві. Таким чином, правильна розробка рекламної кампанії – встановлення пріоритетних цілей кампанії, її бюджету, визначення найбільш ефективного місця та часу розміщення рекламних повідомлень, цільової аудиторії – є одним з найважливіших та актуальних напрямів удосконалення управління розвитком туристичних підприємств та їх маркетингових комунікацій.